

„Църковенъ Вѣстникъ“

излиза всѣки петѣкъ
Годъ има прѣвъ годината и три
приложения — по 1 книга отъ
4 печатни кола за всѣко
четирѣсѣчье.

Годишната цѣна на „Църко
венъ вѣстникъ“, заедно съ
трите приложения, за България
10 лева, а за странство 18 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

—+— СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ —+—

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

Абонаментътъ е годишенъ и
— всѣкога прѣдплатенъ. —

Всичко, относеще се до вѣст
ника, се праща до админи
страцията на „Църковенъ вѣст
никъ“ въ г. София.

За обявления се плаща за
първи пѣтъ по 20 ст. на редъ
съ гармондъ, за всѣко повто
рене по 15 ст.

Неплатени писма не се
приематъ — рѣкописи за
седмичното издание не се
повръщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Гдѣ е коренътъ на злото Г.

Двѣ произведения на послѣдния търновски и трапезицки
патриархъ Евтимий Хр. Ив. Поповъ.

Отговоръ отъ св. Руски Синодъ на Патриаршеското посла
ние Д. М.

Старокатоличеството и сжжденията за него въ руската бо
гословска литература Иеромонахъ Макарий.

Църковна и обществена лѣтопись:
Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

Обявления.

Гдѣ е коренътъ на злото?

Въ броя си отъ 1-й февруарий н. г. в. „На
родно Единство“ чрѣзъ псевдонима „Авксентий“
рисува съ мрачни чърти положението на нашата
църква, като го сравнява съ онова положение, въ
което се намираше тя прѣзъ врѣмето на петвѣков
ното ни духовно и политическо робство. Че днеш
ното положение на църквата ни било лошо, въ това
в. „Народно Единство“ позволява само на слѣпитѣ
да се съмнѣватъ. Той твърдѣ трогателно рисува,
какъ лицето на истинския народенъ пастирь се по
мрачавало, когато си помислялъ, „че въ конститу
ционна страна, гдѣто има свобода на словото и
мисълта, нему се отнематъ“; какъ потѣва въ срамъ
нар. пастирь, когато се заговорѣло за невежеството
на духовенството и когато то въ конституционна
страна се управлявало по „монархически закони“;
какъ се помрачава животътъ на добрия пастирь,
когато виждалъ „всекидневно несправедливо нани
сани отъ духовнитѣ голѣмци обиди на негови братя“;
какъ „съ сълзи се изпълнятъ очитѣ на добрия па
стирь, когато срѣщне въ хрониката на нѣкои свѣт
ски или духовенъ вѣстникъ за деградирането на
нѣкой неговъ събратъ“ и т. н. Страдатъ, добави
поменатиятъ вѣстникъ, интелегентнитѣ свещеници
и ще страдатъ, до като се изкорени злото въ цър

квата. А знаете ли, гдѣ намира той корена на злото?
Коренътъ на злото се заключавалъ въ висшето упра
вление на църквата ни, именно въ Св. Синодъ на
българската църква, или, още по точно, въ служа
щитѣ въ канцеларията на Синода. Десетъ мѣсеци
ставатъ вече, отъ какъ чрѣзъ нѣкои печатни ор
гани се посочвало това зло, ала светитѣ старци не
обърнали внимание на това, т. е. не отстранили отъ
канцеларията ненавистнитѣ на в. „Народно Един
ство“ служаци, Ст. Костовъ и Пенчо Цаневъ; тия
послѣдни личности били „всѣхъ и всякъ въ упра
влението на българската православна църква. Сино
далнитѣ старци вършели всичко, що поменатитѣ на
мѣрятъ за добрѣ, ако и да сж били винаги неспра
ведливи съ свѣтитѣ, които сж давали на старцитѣ.
„Ние имаме, казва вѣстникътъ, такива възмутителни
факти противъ Костова и Цанева, които, ако из
караме на бѣлъ свѣтъ, отдавна българина би за
хвърлилъ своята вѣра, и свещеницитѣ, интелегент
нитѣ свещеници, би сами се деградирали“.

Въ своята разяреностъ в. „Народно Единство“
чрѣзъ анонимния Авксентий отива още по далечъ,
като се чуди, „защо св. Синодъ търпи тѣзи мрачни
личности, тѣзи изчадия на пѣкъла въ своята кан
целария? Не вѣрва ли той на всички обвинения,
които имъ се прѣписватъ, или има къмъ тѣхъ нѣ
какви ангажименти отъ такова естество, което би
компрометирало и самия него? (Ето до кѣдѣ отива
разяреността на в. „Народно Единство“, защото св.
Синодъ не го послушалъ да отчисли часъ по скоро
ненавистнитѣ нему личности). Слѣдъ тоя оскърби
теленъ пасажъ, тѣй безцеремонно цвърленъ върху
лицето на висшето управление на църквата ни, в.
„Народно Единство“ отива вече да заплашва св.
Синодъ, че ако той не направи потрѣбното за уво
лнението на казанитѣ личности, то нека не се са
мооболцава, че ще има на страната си истинското
духовенство, съ помощта на което „ще постави
църквата на висотата на положението ѝ“; „нека не
се надѣва, че духовенството ще бѣде послушно и
изпълнява заповѣдитѣ му безпрѣкословно“. В. „На
родно Единство“ не се задоволява съ тия угрози,
а добавя и слѣдната: „Не направи ли това св. Си
нодъ, нека не се сърди на свещеницитѣ, за които
мнѣнието му по внушение отъ Костова и Цанева е
твърдѣ лошаво, ако се заематъ сами съ това дѣло.
— изхвърлянието на Костова и Пенчева изъ кан
целарията на най висшва дух. институтъ—Св. Си

нодь. Най сетнѣ ако св. Синодъ не вземе актъ отъ казаното ни, нека не му е мжно, ако единъ день остане генералъ безъ войска“.

И тъй, в. „Народно Единство“ прогласява категорично и безапелационно I-о, че въ българската църква има зло и 2-ро че това зло било въ св. Синодъ, защото не отчислилъ отъ канцеларията си служащитѣ Ст. Костовъ и П. Цаневъ. За да се констатира, че въ църквата ни има зло, не трѣбва да се инсинуира по всевъзможни начини чрѣзъ разни псевдоними, а трѣбва добросъвестно да се посочатъ положителни факти, които дѣйствително да потвърдятъ това зло въ църквата. Направено ли е това и отъ кого? До колкото ни е известно, писаха се нѣкои тенденциозни статии, най много въ в. „Народно Единство“, които не посочиха на злото въ Църквата, ако такова дѣйствително има, а изказаха само сръдната на нѣкои неудовлетворени честолюбия или, по просто казано, изказаха само частнитѣ дертове на нѣкои безпокойни по своята природа личности. На всички тия частни сръдни и неудовлетворени честолюбия се отговори чрѣзъ надлежния органъ на св. Синодъ съ факти, че всичко писано по адресъ на висшето ни църковно управление е съвсѣмъ безосновно и даже клеветническо. И ето на всички тия изобличения на частнитѣ дертове, в. „Народно Единство“ излиза пакъ чрѣзъ общоприетото отъ него правило на псевдинимитѣ да твърди голословно, че въ църковното ни висше управление сѣществувало зло, че това зло били служащитѣ въ канцеларията на св. Синодъ.

Писачътъ въ в. „Нар. Единство“ не се задоволява само съ това да твърди голословно, че сѣществувало нѣкакво си зло въ висшето управление на църквата ни, а отива още по нататъкъ, като хвърля двѣ незаслужени оскърбления въ лицето на св. Синодъ. Едно отъ тия оскърбления е това, че св. Синодъ, като висше църковно учреждение, не вършилъ това, което трѣбва да върши връзъ основа на своето собствено разбиране на нѣщата, а се оставялъ съвсѣмъ на внушенията на служащитѣ въ канцеларията му. Тъ (Ст. Костовъ и П. Цаневъ) сж всѣхъ и всяхъ (?) въ управлението на православната българска църква. *Синодалнитѣ старци вършатъ всичко, що помннатитѣ намърятъ за добро, ако и да сж били винаги несправедливи въ сѣвѣтитѣ, които сж дали на старцитѣ*“. За да твърди човѣкъ такова нѣщо, трѣбва да излѣзе съ положителни факти да го подкрѣпи; иначе всѣки добросъвестенъ човѣкъ има право счита за злостенъ клеветникъ тогава, който си е поставилъ единствената задача както и да е да охули висшето ни църковно управление. Като че лицата, които влизатъ въ сѣстава на св. Синодъ нѣматъ свои самостоятелни сжждения за нѣщата, а се оставятъ да ги ржководятъ другитѣ, които при това имъ давали „несправедливи сѣвѣти“, Малко сѣвѣсть, господѣ! Неужели ни единъ отъ членовѣтъ на св. Синодъ не се намѣри съ свои самостоятелни възгледи, неужели всички членове отъ тоя висшъ църковенъ институтъ сж хора до толкова ограничени умствено, што да се прѣдоставятъ на другитѣ да ги водятъ, на кждѣто имъ скимне?

Високо протестираме срѣщу тая незаслужена обида, която тъй безцеремонно се нанася на висшето управление на българската църква отъ страна на разнитѣ псевдоними, които тъй охотно намиратъ гостоприемство въ страницитѣ на в. „Народно Единство“.

Второто оскърбление, което се нанася на висшето ни църковно управление въ страницитѣ на в. „Народно Единство“ е много по-тежко отъ първото. И наистина, първото оскърбление се отнася само къмъ способността или неспособността на всѣки човѣкъ да има свои собствени възгледи и сжждения за нѣщата, когато второто отива много по-надалечъ: то хвърля сѣнка върху добросъвестността на лицата, сѣставящи св. Синодъ; послѣдниятъ просто и безъ забикалки се подозира въ това, че има къмъ служащитѣ въ канцеларията му „нѣкакви ангажименти отъ такова естество, което би компрометирало и него самаго“. Истина е, че послѣдното обвинение се хвърля върху Синода въ видъ на въпросъ; обаче тоя въпросъ се обръща въ положителенъ отговоръ отъ страна на обидчика, щомъ къмъ тоя въпросъ се добавятъ слѣднитѣ неговии думи: „За насъ поведението на св. Синодъ е загадочно и ще остане такова, до като той не направи нѣщо касателно до Костовъ и П. Цаневъ“. Значи, щомъ св. Синодъ оставя въ канцеларията си тие служащи, той трѣбва да има къмъ тѣхъ „нѣкакви ангажименти отъ такова естество, което би компрометирало и него самаго“. Настояването отъ страна на в. „Народно Единство“ е поставено, както вижда читателътъ, категорично и безусловно: или отчислете поменатитѣ служащи, или ще считаме, че имате съ тѣхъ нѣкакви осждителни сжглашения, разкриванието на които би ви компрометирало. Тукъ вече изпква прѣдъ читателя всичката нравствена грозота на характеритѣ, както се навѣртатъ около в. „Нар. Единство“ и отъ десетъ мѣсеца насамъ сочатъ на „злото“ въ църквата. И това ще рече да бждешъ добросъвестенъ публицистъ да ржководишъ общественото мнѣние въ България и да сѣнешъ здрави принципи въ сръдата на българското общество.

Отъ току що казаното става явно, че „злото“ не е тамъ, гдѣто го сочи в. „Нар. Единство“; то е съвсѣмъ на друго мѣсто. Злото се заключава въ това, че намѣсто съ факти да посочимъ на слабитѣ страни въ църковното ни управление, ако такива дѣйствително сѣществуватъ, ние отиваме явно и съвсѣмъ незаслужено да оскърбяваме лицата, които сж на чело на това управление, като ги прѣдставяме невѣжи, некадърни и безъ всѣка собствена инициатива, водящи се просто и несъзнателно отъ нѣкакви си несправедливи сѣвѣти, съ което съзнателно се стремимъ да ги компрометираме, не само прѣдъ останалото духовенство, а и прѣдъ цѣлия български народъ. Ние и другъ пътъ сме имали случай да констатираме, че в. „Нар. Единство“ съзнателно се стреми да сѣе раздори въ сръдата на нашето духовенство; въ отговоръ на това поменатиятъ „ржководителъ на общественото мнѣние“ друго нищо не можа да каже, освѣнъ да изсине купъ

хули и незаслужени укори върху ни. Слѣдъ всичко изложено по горѣ ние считаме, че сме въ правото си да приповторимъ, че в. „Народно Единство“ не се е оставилъ отъ заканата си да въоръжава свещеничеството срѣщу висшето наше духовенство, като употребява за тая цѣль разни непросителни срѣдства. Въ подкрѣпа на това наше твърдение служатъ не само приведенитѣ по горѣ инсинуации срѣщу висшето ни духовенство, но и разнитѣ угрози, които тоя вѣстникъ тѣй изобилно сипе върху това духовенство. И наистина, какво значение иматъ израженията, че духовенството нѣма да бѣде послушно на св. Синодъ и нѣма да изпълнява заповѣдетѣ му, че свещеницитѣ „ще се заематъ сами съ изхвърлението на служащитѣ изъ канцеларията на св. Синодъ, че най потлѣ св. Синодъ единъ день ще остане генералъ безъ войска, — какво значение, казваме иматъ всичкитѣ тия изражения, ако не стремежъ да се въоръжаватъ свещеницитѣ срѣщу висшето църковно управление? Нека в. „Нар. Единство“ ни каже, този ли е пжтътъ който трѣбва свещенството ни да слѣдва, за да изкорени злото въ църквата, ако то дѣйствително съществува? И какво ще бѣде това свещенство, ако съ угрози и съ оскърбления своето духовно началство се стреми да изкоренява лошитѣ страни на народната ни църква; до колко такова негово поведение би било съгласно съ духа на християнството, прѣдставители и проповѣдници на което сж свещеницитѣ по своето звание? Но не, ние никога не ще се примиримъ съ мисълта, че нашето свещенство ще се поведе по ума на подставенитѣ писачи въ в. „Нар. Единство“ да отива съ такива именно непрѣпоржчителни срѣдства да корени „злото“ въ църквата. Слава богу, нашето свещенство е достатъчно благоразумно, за да не се поведе по ума на тия съ нечиста цѣль създадени органи.

И тѣй, коренътъ на „злото“ не е на друго мѣсто, освѣнъ въ осждителното поведение на органи, подобни на в. „Нар. Единство“ които употребяватъ лъжата и хулата за срѣдство, за да гонятъ, може би и несъзнателно, цѣли хитро укривани отъ онѣзи, чиито жалки орждия сж станали. А тѣзи цѣли, заявяваме, сочатъ, не оправата на църквата, а нейното разстройство. Вчера стрѣляха, ако и невинни нѣкои скромни служители. днесъ стрѣлятъ най достойнитѣ висши синовници, на църквата, — онѣзи, които десетки години съ дивенъ характеръ устояха на бури и вихри — за да пристѣпятъ утрѣ до нанасяне смъртни рани върху организма на църквата.

Твърдо вѣрваме, обаче, че *Българскиятъ народъ и българското духовенство нѣма да се оставятъ да имъ бѣде отвлечено вниманието и зорко ще слѣдятъ сатанинскитѣ мръжи, плетени отъ организиранитѣ врагове на вѣрата ни и на църквата ни, и ще въздидатъ всякому по дѣлата.*

Г.

Дѣтъ произведения на послѣдния търновски и трапезицки патриархъ Евтимий.

Въ края на XII в. Асѣневци освободили Отечеството ни отъ византийското иго и отмѣстили за злодѣйствата на императоръ Василия II Българоубийца, „злодѣйства, извършени, споредъ думитѣ на единъ историкъ, отъ православна Византия надъ духовнитѣ си чада, злодѣйства, които по колосалността си не намиратъ за себе прилика въ историята на най-мрачнитѣ врѣмена, на най-варварскитѣ народи . . .“ Асѣневци очистили страната и отъ многочисленото и хищническо византийско чиновничество, и отъ високомѣрното грѣцко духовенство, което, наредъ съ пропагандирването на византизма, грабѣло и оскърбявало народа. Тѣ разширили държавата си до естественитѣ ѝ прѣдѣли, подигнали вжтрѣшното ѝ благосъстояние, спомогнали да се развиятъ търговски сношения съ други страни, дали такава рѣдка религиозна свобода, че папа Григорий IX проповѣдвалъ кръстоносенъ походъ срѣщу царъ Ивана Асѣня II, за гдѣто той не прѣслѣдвалъ богомилитѣ въ царството си, съ едномисленицитѣ на които тъкмо тогава папството водѣло въ Босна и южна Франция кървава борба; тѣ (Асѣневци) настояли да бѣде признатъ и отъ папата и отъ източнитѣ патриарси търновскиятъ архиепископъ за *патриархъ*; тѣ украсили столицата си съ великолѣпни палати, близо до които блѣстѣли малки и голѣми църкви, въ повечето отъ които лежали св. мощи на български и грѣцки светци и светици, прѣнесени (мощитѣ) отъ тѣхъ слѣдъ щастливитѣ имъ походи противъ византийци и латинци. България достигнала такова могъщество при тѣхъ, че съюзътъ ѝ търсѣли и византийци, и латинци, и сърби.

Обаче, блѣсъкътъ на България бързо почналъ да ослабва слѣдъ смъртъта на славния Асѣня II; неговитѣ приемници били и неопитни, и мекушави. При израждането на рода на Асѣневци почнали да се явяватъ множество претенденти за царския прѣстолъ, въ борба съ които царътъ губѣлъ врѣме и хабѣлъ народнитѣ сили, нужни за запазване останалото отъ Асѣня наследие, което отъ една страна бързо минавало въ византийски ржцѣ, а отъ друга било оплячкосвано отъ руски татари, сърби и маджари, господаритѣ на които минавали по страната като побѣдители и се кичечи съ звание *кrale на българитѣ*, като нѣкои (татаритѣ) сполучили даже да покачатъ на българския прѣстолъ свои господари. Приемницитѣ на Асѣневци като че ли били изгубили вѣра въ силата на народа си, онази сила, която, при умнитѣ и енергични Асѣневци, карала всички съсѣди да треператъ отъ нея, и почнали да търсятъ противъ враговетѣ си помощъ отъ вънъ, като се съюзявали ту съ латинци противъ грѣци, ту съ грѣци противъ латинци и сърби, ту съ турци и сърби противъ грѣци, ту съ татари и власи и пр. Националната гордость като че ли била замѣнена у народнитѣ ржководители отъ болезнена амбициозность: намѣсто сплотяване около прѣстола, произлизала борба за послѣдния, който бързо минавалъ отъ ржка въ ржка. Изобщо, България, слѣдъ смъртъта на Асѣня II, прѣдставя картина, която, съ своитѣ кръвопролития и борби за властвуване, уморява

погледа на зрителя и наранява родолюбивото сърдце. Вървѣдъ хаоса въ страната, хитро създаванъ и поддържанъ отъ Византия, вървѣдъ изгубилитѣ съзнание на национално единство ръководители на сѣдбинитѣ на България, погледътъ на човѣка си почива върху една колкото скромна, толкова величествена личностъ, носителъ, проповѣдникъ на идеята за национално и религиозно единство. — Това билъ послѣдниятъ търновски патриархъ *Евтимий*.

Изпратенъ отъ Провидението въ токога едно врѣме, когато трѣбовало да се укрѣпи у народа и националниятъ духъ и православната вѣра, та народътъ да се спаси прѣвъ врѣме на очаквалитѣ го тежки изпитни отъ народо и вѣро — отстъпничество, Евтимий изпълнилъ достойно мисията си, за което благодарниятъ народъ му отплатилъ съ вѣченъ споменъ. Рѣдка радостъ изпълни гърдитѣ на всѣки българинъ извѣстието за откриване гроба на този великанъ светителъ, на този образецъ на пастиръ и патриотъ, на този неуморимъ дѣецъ и просвѣтителъ на българи, руси, сърби и ромъни. Евтимий — това е онази зора на българския небосклонъ въ XIV в., която, ако не била затъмнена отъ азиатскитѣ черни облаци и фанариотскитѣ врани, можела да направи България да блѣсне не само въ религиозно-правствено и умствено, но и въ политическо отношение, тъй като той билъ проповѣдникъ на идеята за национално единение, носители на която били нѣкога Асѣновци. Той прославя по *достойнъ начинъ* националнитѣ светци; прославя и онѣзи грѣцки светци и светици, мощитѣ на които лежели въ Търново, като гони цѣлѣта да посочи, какво могѣщество би достигнали българитѣ, ако имаха благочестието и патриотизма на своитѣ събрата отъ врѣмето на Асѣновци, съ отбѣлѣзване подвизитѣ на които се завършва всѣко негово житийно произведение. Тази зора, макаръ късно да блѣснала на българския небосклонъ, била тъй свѣтла, че се носила прѣдъ поразеното отъ нея въображение на българина цѣли петъ вѣка. Слѣдъ петъ вѣковна тъмнина, зората на нашето национално свѣстяване — *Паисий Хилендарецъ* първъ почерпи изъ Евтимия сила да посочи на българитѣ, че тѣ сж имали царство и светци, че отъ тѣхнитѣ прадѣди сж треперяли грѣци и латинци. Легналъ въ голѣма степенъ въ основата на първата ни история, Евтимий и за напредъ ще си остане като единъ отъ главнитѣ източници при съставяне националната история отъ второто българско царство.

Въ смиреніето великъ, въ величieto — смиренъ, въ щастие и нещастие — еднакво бодъръ и благоразуменъ, въ бѣдността — богатъ, а при богатство — бѣденъ, смѣлъ въ борбата, неустрашимъ прѣдъ смъртта, дрзновенъ прѣдъ царъ и бодери, бащински грижливъ къмъ бѣдни и немощни, Евтимий е и плодотворенъ писателъ. Обладаващъ природни дарования, високопросвѣтенъ на врѣмѣто си, въодушевенъ отъ любовъ къмъ народа си, той посвѣтилъ сили и дарби за просвѣта на отечеството си, като турналъ основа на оригинална национална литература. Той изпѣква въ нашата книжнина не съ прѣводи на разни византийски книжовни трудове, а съ нѣщо оригинално, въ което изпѣква величieto на България, прославятъ се свѣтлиѣ личности въ исторіята ни, и се моли Богъ и светийтѣ му да пази България отъ зло и да я възвеличи. Нищо подобно не виждаме

въ Симеоновия вѣкъ, нищо подобно не се срѣща въ литературата ни и отъ Симеона до Евтимия.

Въ труда си „Евтимий, послѣденъ търновски и тряпезицки патриархъ“, издаденъ въ 1901 г., ние разгледахме всички произведения на патриархъ Евтимия, които ни бѣха извѣстни въ печата и въ ръкопись. Когато трудътъ ни бѣше готовъ вече за печатане, узнахме, че професорътъ въ черновецкия университетъ г. Е. Калужняцки намѣрилъ въ ръкопись едно неизвѣстно до тогава произведение на п. Евтимия, именно: „Похвално слово светому Ивану Поливотскому епископу“. Тъй като нѣмахме възможность тогава да се възползуваме за цѣлѣта си отъ този трудъ на патр. Евтимия, то тогава само направихме (стр. 183) блѣжка, че има подобно произведение на п. Евтимия. Професоръ Калужняцки издаде въ сжщата година, когато се отпечата трудътъ ни, своитѣ изслѣдания за патр. Евтимия, заедно съ събрание съчиненията на послѣдния. Въ това събрание срѣщаме наредъ съ прѣдметното произведение на п. Евтимия и едно послание на послѣдния до Никодима Тисменски. Сега, по случай откриването гроба на п. Евтимия, бързаеме да запознаеме читателитѣ си съ тѣзи двѣ произведения на нашия великъ светителъ и, заедно съ туй, да попълнимъ една празнота въ труда си.

Похвалното елово на св. Ивана Поливотски е намѣрно между ръкописитѣ на Пямцкия манастиръ въ Молдавия¹⁾. То е прѣписано въ 6947 г. (=1439) отъ монаха Григория и е озаглавено: *Похвално елово къ вѣдѣтъ отцоу нашему шанноу, епископу Шлихотскому, глгисано бжгнїемъ патриархомъ Тръншккимъ*.

Самото надписание показва, че това произведение се приписвало на патр. Евтимия. Още по сигурни свѣдѣтелства, че това слово принадлежи на патриархъ Евтимия, намираме въ самото него. Това сж стилътъ, планътъ и множество изрази, които показватъ, че неговъ писачъ било сжщото лице, което ни е оставило житието на св. Ивана Рилски, св. Илариона мѣгленски и др.

Словото било казано въ паметния день на св. Ивана Поливотски, поради което авторътъ се изразява: „Но ела и ти Христианско племе,²⁾ и се весели днесъ. Повикай околнитѣ страни на славно тържество, тържествувай, ликувай, весели се, празнувай, пѣй, хвай. Подвигни на молитва празнувания днесъ отецъ. . . .“

Ето ти, блаженне, нашия даръ, ето ти приношението ни Посѣти, защити, не отхвърлай, гриемиутѣши, подай ръка на лежащитѣ и на всички, които се събраха днесъ въ твоя молебна паметъ. . .³⁾“. Евтимий написалъ това си слово, когато билъ вече патриархъ, както за това може да се сѣди по слѣднитѣ думи; „И никой да не ме осѣжда за дрзновението ми; не се надѣвамъ на себе, но на благодатѣта, която живѣе въ прѣподобия, а сжщо призовавамъ и вашитѣ молитви, които ме принудихте на това дѣло, за да ми помогнете

1) Вж. Евтимий, послѣденъ търновски и тряпезицки патриархъ, стр. 258.

2) Въ оригинала било, навѣрно, *българско*, но замѣнено съ *христианско* отъ прѣписвача; такива замѣнения се срѣщатъ и въ другѣ произведения на Евтимия (ibid) 158.

3) Вж. Емилъ Калужняцки, *Werke des patriarchen von bulgarie n Euthymius (1375—1393)*, с. 201, 202.

да мога почнатото дѣло да свърша до край. Вѣрвамъ прочее, че онази радостотворна душа ще ми помогне и ще приеме благосклонно, като добросърдеченъ баща, като единоравенъ на апостолитѣ, като архиерей, дара, който неговиятъ слуга и братъ му привася отъ усърдие. Но посѣти ни сега и самъ, блажене Иване, и зарадвай ни, защото ще говоря за тебе, и украси, като Полиотския, и нашия прѣстолъ и вдъхни у насъ духовна благодать и развържи устата ни, щото, както трѣбва да те възхвалимъ.⁴⁾ То е било написано въ Търново, гдѣто сж лежали мощитѣ на светеца и мощитѣ на други светци, прославени отъ п. Евтимия: „Под вигни на молитва, казва авторътъ, празнувания днесъ отецъ. щото той да подвиже на молитва всички свои съседни и околни държави, като единоградници, като съобщиници, като равножители, като другари; блажения, казвамъ, Илариона, който нѣкога бѣ мъгленски пастирь, а сега нашъ и пастирь и наставникъ, и Ивана, жителя на рилската пустиня, и прѣподобна Параскева и царствуващата тука и сега и въ бъдеще царствуваща Теофана, пустиножителницата Филотея и всички заедно-светни, щото да възвасятъ обща молба къмъ общия владица и царъ за нашитѣ царе и за всички човѣци.“⁵⁾ Написването му било, навѣрно, не много прѣдъ окончателното падане на България подъ турцитѣ. Това се вижда отъ онова безпокойство на патр. Евтимия, което го обладало за съдбата на България, когато пишеть словото. Той основателно се плашилъ отъ еретическитѣ вълнения и политически борби, които разяждали отечеството ни тѣкмо тогава, когато било нужно сплотяване около единъ центъръ, събиране на всички сили за отпоръ на опасния врагъ, и за това се провиква: „Но ела сега невидимо между всички ни и изпълни добритѣ молби на всички, примири всички, приведи всичко къмъ Бога, отмахни еретическата мъгла, укроти езическитѣ възстания, стадото огради, неджгавитѣ изцѣри, живущатѣ въ пустинята утѣши. Ти знаешъ немощта на нашето сѣмейство, знаешъ неустроенето на врѣмето. . . .“⁶⁾

При написването на Словото патр. Евтимий се ползувалъ отъ нѣкое житие на св. Ивана Полиотски. А че такова е съществувало, вижда се отъ слѣднитѣ думи на патриарха: „Що се отнася до родителитѣ му, както и това, какъ билъ възпитанъ, какъ отъ малкъ изучавалъ Божественото писание, какъ винаги ималъ страхъ Божий, какъ надминавалъ другаритѣ си съученици, какъ билъ обичанъ, това ще оставя да разкажатъ други, както и на онѣзи, които по прѣди се потрудили да пишатъ за това“ . . .⁷⁾

„Азъ, казва патриархъ Евтимий, ще разкажа само за добродѣтелитѣ на този мъжъ и за доблестнитѣ му дѣла спрѣмо противницитѣ му.“⁸⁾ Оттука се види, че задачата на патр. Евтимия била двойка: 1) да посочи на висотата на добродѣтелния животъ и 2) да прѣдстави единъ образецъ на борби за православието. Имало ли е нужда отъ едното и другото? Патр. Евтимий, изобщо като пастирь, билъ длъженъ да проповѣдва благочестие на своитѣ пасоми; но изпълнението на тази му длъжностъ било особено наложително при онзи прав-

ственъ отпадъкъ, който билъ обхваналъ България отъ давна прѣди Евтимия. Срѣщу злото Евтимий се борѣлъ и съ живо слово и съ перо. Почти въ всичкитѣ си произведения той не изпуска случая да възхвали добродѣтелния животъ. За него животътъ споредъ Евангелието не е само идеалъ, но и нѣщо осъществимо. Той посочва въ лицето на прославянитѣ отъ него светии примѣри за това. Той съвѣтва да имаме тѣзи светии помежду си и съ спомена за тѣхъ да просвѣтляваме душата си и да я хранимъ съ неизтощима храна.⁹⁾

(Слѣдва).

Отговоръ отъ Св. Руски Синодъ на Патриаршеското послание.

Св. Синодъ при Цариградската църква бѣ изпратилъ до другитѣ православни църкви, въ това число и до руската, послание отъ 12 Май 1904 г.⁽¹⁾ На туй послание Св. руски Синодъ е отговорилъ съ синодално писмо отъ 18 Мартъ 1905 г.

Туй писмо на Св. Руски Синодъ има прѣголѣма важностъ за Източната православна църква, защото въ него се изказватъ мисли, които, ако Духътъ Господенъ просвѣти Синодалнитѣ Отци на Цариградската Църква да бждатъ разбрани и усвоени — Вселенската православна църква, обуреваема днеска отъ вълнитѣ на житейскитѣ племенни страсти, скоро ще влѣзне въ тихото и необуреваемо пристанище на едномислието, единение и любовта въ Господа Иеуса Христа.

Синодътъ Папприаршески въ своето послание, като споменува, че получилъ отвѣтъ отъ блаженѣйшия и досточтимия патриархъ на Святия градъ Иерусалимъ и цѣла Палестина, и досточтимѣйшитѣ прѣдседатели на священитѣ Синоди, които право правятъ братскитѣ автокефални църкви въ Русия, Еллада, Ромжния и Сърбия и отъ боголюбезния пастирь на святѣйшата Черногорска църква — казва че такива грамоти отвѣтни не получилъ отъ блаженѣйшия и досточтимѣйшия папа и патриархъ на великия градъ Александрия и на цѣлата земя Египетска, а пѣкъ за църковно, посредствомъ грамоти, общение съ апостолската и патриаршеска църква Антиохийска и съ святѣйшата църква Нова Юстиниана на островъ Кипъръ прѣпятствуватъ — на нѣрвата канонически основания а на втората — поради нѣмане законенъ архиепископъ прѣдседателъ“. Св. Руски Синодъ на тая частъ на патриаршеското послание отговаря: Въ хора на сестратѣ—църкви автокефални, които сж открили своя слухъ на вашето отеческо призвание, ние всички съ особна радостъ виждаме и привѣтствуваме нашата обща майка—църква Сионска, видимъ и по младитѣ сестри, които сж излѣзнали като автокефални църкви въ едно сравнително послѣдно врѣме — църквитѣ на Еллада, Ромжния, Сърбия и Черна-Гора — но ние не виждаме двата величайши и древнѣйши апостолски прѣстола на Александрия и Антиохия; не видимъ

4) Ibid. 183.

5) Ibid. 201—202.

6) Ibid. 202.

7) Ibid. 185.

8) Ibid.

9) Ibid.

1) Извлѣчение отъ туй послание е напечатано въ миналий брой на „Църковния Вѣстникъ“.

прославеният въ историята на църквата, автокефални църкви на Кипър и Синай, най послѣ не видимъ православият църкви въ Австрия и други страни; не могатъ и, уви, може би още не напълно се проникли съ желание да зематъ участие въ общия хоръ и чедата църковни въ България. Различни сж по важността си причинитѣ, които адържатъ споменатитѣ църкви отъ толкова полезна и за всички желателна стѣпка, и можеби, тукъ е нуженъ цѣлителенъ балсамъ на врѣмето и на нашата обща братска любовъ и низхождение, щото да отстрани присърбното дѣйствиe на тия причини. Но, като имаме въ вашата мастита и свята глава Богоданния чиновначалникъ, ние нѣма да оскѣдѣемъ да се молимъ и ще бждемъ въ надежда щото небесниятъ Вертоградаръ, чрѣзъ своята божествена мъдростъ и сила — имже вѣстѣ судбами — да приведе съ врѣме и тия църкви, които до сега или се адържаватъ и сж адържани отъ участието съ всички насъ въ съгласие и благословено общецърковно общение“. И тогава — продължава писмото — и дѣлото за взаимнообщението между отдѣлнитѣ автокефални църкви ще получи надлѣжно движение и нѣма да бжде далечъ отъ вжделеното осществление, което принесе богатъ плодъ не само за църквитѣ, участвуващи въ това истинно Христово дѣлание, но за цѣлия свѣтъ, понеже съ това ще се открие прѣдъ всякитѣ красотата на православието и всегашното прѣбывание въ православната църква на нейния Глава и Женихъ“.

Значението на тия благи мисли ще познаятъ само Синодалниятъ Отци на Цариградската църква съ Патриарха Иоакима на чело, на които не сж неизвѣстни различнитѣ причини, по които споменатитѣ църкви не сж се отзовали на Патриаршеското послание съ отвѣтно писмо.

Тамъ — въ Патриаршески Синодъ — знаятъ, че за братско църковно общение между църквата Антиохийска и Цариградска нѣма никакви канонически причини, а за такава причива отъ филетизъмъ и властолюбие се изтъкна отъ самата Цариградска църква обстоятелството, че Святитѣ Отци на Антиохийската църква самостоятелно съгласно съ Канони и вдъхновеностъ на Св. Духа избраха за свой Отецъ и Чиновичалникъ Архиерей, който не бѣше по волята на Цариградската църква, и случайно тоя Архиерей не бѣше елинь, а принадлежеше къмъ народността на паството на Св. Антиохийска църква — Арабинъ. Слѣдователно, знаятъ че канонически причини сж турнати въ посланието съвършено самопроизволно и не по Св. Духа а по мирски и филетически вдъхновения.

Тамъ — въ Цариградския Синодъ знаятъ, че и Св. Александрийска църква не отговорила, поради хладнината, прѣдизвикана между двѣтѣ църкви по сжщитѣ причини. Знаятъ още, че и неустроението на Св. Кипърска църква се дължи изключително на вмѣшателството на сжщата Цариградска църква по причини мирски и филетически. Св. църква на Синай не е отговорила, защото ней не е изпратено послание, а така сжщо не е изпращано послание и на църквитѣ въ Австрия и други мѣста. Относително българската църква, колкото Св. Руски Синодъ да стои на гледъ на страната на патриаршията, колкото и да сж силни желанията му — „часъ по скоро да се проникнемъ отъ желание да прие-

мемъ участие въ общия хоръ“ — самото туй обстоятелство, че въ отговора се споменува за „чедата църковни въ България“ — които чедата цариградската патриаршия всячески се сили да покрие съ забвение, казваме, самото напомняние за насъ въ отвѣта подсѣща Св. Отци въ Патриаршеския Синодъ за минало, въ което нѣма ни капка отъ „обща братска любовъ и низхождение“, за които тѣй мило говори Св. Руски Синодъ. Всичко това като знаятъ Отцитѣ въ патриаршеския Синодъ, колко тежко падатъ иначе лекитѣ и лестни думи на Св. Руски Синодъ до Святѣйшия патриархъ: „но — като имаме такъвъ богоданни чиновначалникъ въ маститата и свята Ваша глава — нѣма да оскѣдѣемъ да се молимъ и да бждемъ въ надежда, че и другитѣ църкви, до сега адържани или държаци се, ще влѣзятъ въ участието съ всички насъ въ съгласие и благословено общецърковно общение Въ посланието патриаршеско Цариградския Синодъ се докосналь и до друго едно важно явление въ живота на църквата, а именно: гдѣто различнитѣ народи, чедата на православната църква, желаятъ да служатъ и слушатъ Словото божие на своя матеренъ езикъ. Туй явление въ посланието патриаршеско се нарича: запечатано съ мирски и племененъ характеръ, противно на святиитѣ апостолски и съборни канони и изобщо чуждо на Святитѣ божии църкви и че цѣльта му е, като разруши издревне присвоениитѣ къмъ отдѣлнитѣ църкви и утвърденитѣ отъ вселенскитѣ канони права, да възбужда недоразумѣние и подозрѣние между църквитѣ — сестри да внесе замѣшателство въ църквата и да раздробя и разедини едната Вселенска Христова църква на части по племенни свойства и особеноститѣ на езика — като се забравя за родството по вѣра и заради мирски блага взаимно се унищожаватъ и една на друга си завиждатъ. Като се излага тая мисль на пространно въ посланието, се изказва надежда, че туй явление ще може да изчезне, ако „сестритѣ — църкви проповѣдватъ на тия, които искатъ да слушатъ по-доброто и спасителното, и чрѣзъ словото на истината и правдата да убѣдятъ тия, които поставятъ мирскитѣ блага и собственото си мнѣние по-високо отъ авторитета църковенъ и каноническия порядкъ, каноническото учение“.

На тия ре ове Св. Руски Синодъ отговориль съ такива думи:

„Отъ пастирската узнавателностъ и проникателностъ на Ваше мастито Святѣйшество не се е укрило туй, че миналото столѣтие било ознаменовуно съ пробужданието въ цѣлия свѣтъ на духа националенъ. Туй ново тогава вѣяние разрушило не малко древни учреждения и произвело немалко сжществени промѣнения въ устройството и взаимнитѣ отношения на различнитѣ държави и народи. Това сжщо пробуждане къмъ самостоятеленъ националенъ животъ заблѣжено владѣе и сега и въ народитѣ източни, отъ които, много, мислило се, отдавна сж заспали въ своето историческо битие и покорно се примирили съ своето подчинение да бждатъ владѣени отъ други нации. Първенцитѣ и духовнитѣ вожди на тия пробудили се народи знаятъ, какво несравнено значение за съхранение на народността и за развитието на народа има вѣрата и нейната носителница — църквата, и поради това, като желаятъ самостоятелностъ и процвѣтяване на своята народностъ, тѣ не могатъ да не желаятъ, щото и църквата, не само да се не отнися отри-

пателно къмъ това народно дѣло, но дори, и въ прѣдълитѣ на възможното и позволителното отъ нея, да съдѣйствува на туй народно дѣло. Тия желанія сами по себе сѫ мирски, и не сѫ съгласни всѣхота съ нуждитѣ, дори и съ канонитѣ църковни, и по нѣкоги завеждатъ народитѣ много далеко и заплашватъ тѣхното църковно битие, както и неприкосновеността на цѣлостта на Вселенската църква. Но, просвѣтенитѣ отъ Духа Святаго и стоящитѣ „на стражѣ дома Господня“ пастири и прѣдстоятели на църквата знаятъ, колко дълбоко естествено е туй желание за катадневното житейско строение, и колко на врага на нашето спасение е леко да се възползува отъ тая немощ на човѣчката природа и да доведе силнитѣ до прѣвзвнание, а слабитѣ до замозабвение и до отпадане отъ спасителната църковна лоза. Поради това тие пастири и прѣдстоятели на църквата като лѣтятъ и се виятъ подобно на орлитѣ, най-високо и надъ — интереснитѣ и ползитѣ на едно извѣстно врѣме и на извѣстна обстановка и като виждатъ отъ високо единствената и вѣчна цѣль на църквата — спасението на цѣлия свѣтъ и ва людитѣ отъ всичкитѣ врѣмена, ще съумѣятъ да намѣрятъ въ себе си сила да стоятъ високо надъ племеннитѣ пристрастия и въ отношение къмъ тия недугующи отъ тая немощ ще се потрудатъ да изпълнятъ заповѣданото отъ Апостола, щото силнитѣ да носятъ немощта на слабитѣ (бит. XV, I); таково напълно прѣлично на подражателитѣ на Ангѣла Божии, вземлющаго грѣхъ міра“ поведение и отношение на пастиритѣ християнски, споредъ нашето скромно мнѣние, е единствениятъ правиленъ и съгласенъ съ духа на нашето спасително учение пѣтъ, който може да изведе църквата православна изъ смѣщеніето, което тя прѣживѣва въ нашитѣ мъгливи дни, а самитѣ пастири да ги постави непостидени прѣдъ людето на Великия Пастироначалникъ въ тоя часъ, когато той ще се яви да прѣгледа своитѣ овци (Иезик. XXXIV, 2) врѣчени на тѣхното попечение.

Особното пробуждане на националния духъ, което се забѣлѣзва въ нашитѣ дни, както и всичко въ свѣта, е явление врѣменно и прѣходно, не веднѣжъ ставало въ историята а така не веднѣжъ слѣзало отъ свѣтската арена. Колкото и да бждатъ високи вълнитѣ на това житейско море, колкото и стремително и да тече то, като заплашва да покрие всичко подъ себе си — нему е положенъ прѣделъ — и нѣма да го прѣмине, и ще се възвълнува и нѣма да възможе; и ще зашумятъ неговитѣ вълни и нѣма да прѣминатъ тоя прѣдѣлъ (Иер. V 22). Това е само приливъ, слѣдъ който нѣма да закѣснѣе, въ врѣме, указано отъ Зиждителя на небото и земята, да послѣдва такъвъ силенъ и планоуѣренъ отливъ. Въскрѣслитѣ за своя националенъ животъ и развититѣ въ тоя животъ народи послѣ, толкова по живо ще почувствуватъ потребность отъ общечовѣчески и общечерковенъ животъ и толкова по силно ще заждатъ за едно по пълно и по-свършено единение съ всичкитѣ во Христа братя. И тогава тѣ ще облизватъ и прославятъ своята обща Маика, която не ги е отхвърлила отъ изподъ своитѣ крила за врѣменното тѣхно увлечение и за тѣхната немощ и ще прославятъ Свягата православна църква — тоя вѣченъ ковчегъ на общето спасение, това дѣло, подъ което може да са отпочине и да живѣе съ единъ животъ цѣлия миръ — това море

отъ благодать, въ което ще се слѣятъ всичкитѣ голѣми и малки народни рѣки. Блажени ще бждатъ и пастиритѣ на църква на които ще бжде низпосланъ щастливиятъ жребий да запазятъ въ църковната ограда християнскитѣ народи за това свѣтло и славно бждеще. Съвмѣстна работа въ тоя духъ и направление на всичкитѣ помѣстни автокефални православни църкви, подъ богопросвѣщено то ръководство ваше и на всички на прѣвождѣлено и почитаемото святѣйшество, можела би много да направи да бждатъ уяснени условията и срѣдствата за оврачеване на църковнитѣ недѣзи на сегашното и за достижение на желаемото отъ цѣлия православенъ свѣтъ бждеще.

Касателно въпроса за инославието и язичеството Рускиятъ Св. Синодъ казва, че, какво е било възможно отъ страна на руската църква, като частна църква, тя не е останала безучасна къмъ сждбата на тия заблудени овци съ изпращаніето своя мисия вѣнъ отъ границата, като имъ порѣчала попечение не само за душитѣ на православнитѣ християни, разсѣяни тамъ, не само оглашението съ блага вѣсть на Евангелието людитѣ, сѣдящи въ язическата тъма, но и споредъ силитѣ да запознава съ истинитѣ и учението на православната църква християнитѣ инославни посрѣдствомъ издаване журнали, прѣвеждане православнитѣ богослужбени и богословски книги на мѣстни езици и т. н. Но това, признава скромно Св. Синодъ съставлява само малки раздробени трохички, които, безъ съмнѣние биха порастнали, и въ количество, и въ сила и въ авторитетъ, ако бѣше било туй дѣло на просвѣщението водено чрѣзъ съвмѣстни усилия на всичкитѣ православни църкви и съ тѣхния общъ свѣтъ.

Относително старо-католицитѣ Св. Синодъ спомня, че за едно спразуение отдавна се водятъ прѣговори отъ видни богослови, нѣ още не се е дошло до никакъвъ резултатъ. Сжшо и за послѣдователитѣ на англиканската църква се водятъ разисквания чрѣзъ епископа на англиканската църква въ Америка Графтонъ, който представлява не цѣлата англиканска църква, а само себе си и своитѣ съмишленици. При всичко това, ако Цариградскиятъ патриархъ би поканилъ всичкитѣ помѣстни църкви да се събератъ на мисленъ свѣтъ и би се образувала между-църковна комисия — която да обсъди всичкитѣ въпроси, касаещи се до вѣрата и благочестието и до прѣдложенията на старо-католицитѣ и англиканцитѣ — тогава може би ще бжде своеврѣменно, щото отъ лицето на цѣлата православна църква, съ устата на сѣдящия на прѣстола Златоуста тържествено да запита старо-католицитѣ върху тѣхното всенародно изповѣдане.

Св. Руски Синодъ не е противъ и относително прѣдложеното въ патриаршеското послание мнѣние относително учреждаването периодически (веднѣжъ въ три години) събрания отъ прѣдставителитѣ на помѣстнитѣ църкви, за да обсъждатъ едни или други въпроси относително вѣрата и благочиніето, възникнали въ черковния животъ на православния свѣтъ. Туй събрание отъ прѣдставителитѣ на всичкитѣ помѣстни църкви би било живъ прѣстенъ, който би свързвалъ фактически помѣстнитѣ православни църкви въ единъ братски съюзъ чрѣзъ ново и дѣйствено срѣдство за тѣхното духовно общение и взаимно запознавание. Като се укрѣпятъ въ туй пълно и малко начинание, православнитѣ църкви, ако Богъ позволява и съдѣйствува, могатъ да развиятъ своето

взаимно общение и понататък и постъпенно могат да възстановят онова начало на вселенското съборно управление, което нѣкога е съставлявало заатния вѣкъ на православието. Само, да не би да изникнатъ още въ началото нѣкои недоразумѣния, които биха разстроили туй хубаво дѣло, Руския Синодъ е на мнѣние, щото туй събрание отъ прѣдставители на всичкитѣ помѣстни православни църкви да нѣма характеръ на съборъ и рѣшенията му да се не считатъ за рѣшаючи окончателно подигнатитѣ и разискванитѣ въпроси, нито пъкъ задължителни за църквата, а само като мнѣние, изказано отъ виднитѣ прѣдставители на православието.

Относително въпроса за новия календаръ, за които се споменува въ патриаршеското послание, отвѣтното писмо на Св. Синодъ го прѣминава съ мълчание.

Д. М.

Старокатоличеството и сжжденията за него въ руската богословска литература

(Продължение отъ брой 5.)

По настоящемъ, по мнѣнието на прѣосвещенія Сергей, се изтъква като прѣпятствие за възсѣдиняването на старокатолицитѣ съ православнитѣ „нежеланието на послѣднитѣ да се откажатъ отъ своя филиквистически възгледъ за произхождението на Св. Духъ и на нежеланието имъ да приематъ термина прѣсжществление“. Но тѣзи прѣпятствия, мисли той, сж мними и като такива скоро ше изчезнатъ, защото струва ми се, казва той, че тука всичкитѣ въпросъ е въ различния начинъ на изказване една и сжща православна вѣра. Така напримѣръ, ние, православнитѣ, възпитани въ духа на грѣцката култура, съ отхвърлянието на filioque, защитаваме монархията, единоначалието въ Св. Троица което е сжщественно, необходимо за истината, на единството Божие. За насъ или, по точно, за грѣцкия умъ, допускането, какво че Синъ е изтекающа причина за св. Духъ съвмѣстно, би означавало да допустнемъ двѣ начала въ божеството, — нѣщо психологически и логически — невъзможно. И, за да отстранятъ тази истина противъ латинството, грѣцитѣ сж готови да прибавятъ въ „Символа“ къмъ „и отъ отца“ още и думата „единаго“, стига само по-рѣзко да изразятъ своята вѣра. Между това, по мнѣнието на старокатолицитѣ, които сж прѣминали съвършено друга школа, прѣдположението, че Синъ и Св. Духъ въ своето вѣчно произхождение сж съвършено независими единъ отъ други, или неприкосновени единъ къмъ други, би значило да се наруши именно тази монархия въ Божеството, която така ревностно защитава Изтокъ“. За това ако ние, православнитѣ, се убѣдимъ, че старокатолицитѣ дѣйствително вѣрватъ въ единоначалната Троица тѣй православно, както вѣрва въ нея Св. Църква, ние нѣма защо да искаме отъ старокатолицитѣ, щото тѣ да се подпишатъ подъ нашата формула „и отъ одинаго“ (отца) и ще имъ оставимъ даже filioque, бидейки твърдо увѣрени, че то е необходимо за западния умъ, за да изрази

тази именно истина, която ние искаме да подчертаемъ съ своята формула „отъ одинаго“.

Същото трѣбва да кажемъ и относително другото прѣпятствие — относително Св. Евхаристия. Ние, православнитѣ, вѣрваме, че хлѣбътъ и виното послѣ освещаването прѣставатъ да бждатъ обикновенъ хлѣбъ и вино, а таинствено и духовно ставатъ за всѣкога Тѣло и Кръвь Христови, ако и веществото имъ да си остава вещество, подчинено на обичнитѣ закони на материята. . . . Причащавайки се съ хлѣба и виното, ние вѣрваме, че се причащаваме съ истинското Тѣло и Кръвь Христови, ставаме едно съ Него и съ това участвуваме въ Неговитѣ страдания и въскресение. Какъ произхожда това таинство, никой не може да обясни, но ние вѣрваме, че това таинство произхожда съ хлѣба и виното, а не само съ душата на вѣрващия. Съ цѣлъ по рѣзко да подчеркне обективното значение на таинството и по добръ да огради себе си отъ протестантскитѣ фантазирания, православната църква е позаимствувала отъ западната термина „прѣсжществление“, именно като го товъ терминъ, но православната църква съ този терминъ не свързва нищо „Аристотелевско“ и никаква латинска материализация въ таинството Евхаристия тя не допуска. Но, ако за насъ православнитѣ този терминъ е случаенъ — за западната църква той не е случаенъ; тамъ чрѣзъ него сж искали да изяснятъ самия начинъ, какъ става това таинство, искали да придадатъ на духовното явление специфическитѣ признаци на явленията отъ чувствения миръ и, чрѣзъ това паднали въ грубия материализъмъ, противенъ на непокареното религиозно чувство. Знайки истинския смисълъ на „прѣсжществлението“ и бидейки възпитани въ неговото буквално употребяване съ всичкитѣ послѣдствия отъ такова употребяване, старокатолицитѣ психологически не могатъ да се примирятъ съ този ужасенъ за тѣхъ терминъ и не го приематъ въпрѣки всичката своя готовность да вѣрватъ по православному. Дългъ ни е, казва прѣосвещенія Сергей да не искаме отъ тѣхъ това, що не е по силитѣ имъ¹⁾.

Но ако нито учението на старокатолицитѣ за произхождението на Св. Духъ, нито учението имъ за таинството Евхаристия, не могатъ да се явятъ сериозни прѣпятствия за възсѣдиняването на старокатоличеството съ православната църква, то сжщесавува единъ други пунктъ въ вѣроучението на старокатоличеството, който ни отдѣля отъ тѣхъ и прѣпятствува да се съединимъ. Това е неправилното разбиране отъ старокатолицитѣ на понятието църква и то не толкова догматическото негово опрѣдѣление, колкото практическото прѣдставление на Църквата въ нейното настояще положение. По учението на православната църква, вселенската църква, за която Исусъ Христосъ казва че вратата адъви не ще я одолѣятъ (м. XVI, 17), въ настояще врѣме състои отъ всички помѣстни православни източни църкви; но старокатолицитѣ отхвърлятъ това учение като несъстоятелно. По тѣхното мнѣние, „едната, свята, съборна и апостолска църква“ въ видъ на единствена църковна организация е сжществувала до раздѣлението на църквитѣ. Отъ тогава единството на църквата, по човѣшка вина се раздѣлило на двѣ — на източна и западна

1) Церковный Вѣстникъ 1902 г. № 44.

църкви. И двѣтѣ послѣдни свършено еднакво сснали частни църкви и ни една отъ тѣхъ не може да претендува на високия титулъ нераздѣтна църква Христова, не може да свика и вселенски съборъ, а слѣдователно не може и да претендира и на непогрѣшимостъ. Двѣтѣ тѣзи църкви сж прѣминали свойствения тѣмъ пътъ на частно развитие, въ което развитие наредъ съ доброто е могло да се вкорени и много погрѣшно и негодно, и само тогава, когато всичко неистинско бжде отстранено отъ самитѣ църкви чрѣзъ сравняване своето учение съ вѣроучението на църквитѣ отъ цървитѣ 8 вѣка и когато тѣзи църкви отново се съединятъ въ една църковна организация, тогава именно и ще бжде възстановена църквата на Никейския съборъ. Но ако църквата на Никейския съборъ е прѣстанала да сществува като видима организация, тя сществува вътрѣ въ всичкитѣ послѣдни църкви. Членове на тази църква сж всички тѣзи, които съ всичката вѣрност охраняватъ съкровището, което Христосъ е оставилъ и които се стараятъ, до колкото зависи отъ тѣхъ, да зичитятъ това съкровище отъ всѣкаква поврѣда. И макаръ тѣ да сж разсѣяни въ много частни църкви, къмъ тѣхъ се отнасятъ думитѣ на апостола: „едно тѣло и единъ духъ“....

Разбирайки така вселенската църква, по мнѣнието на старокатолицитѣ, не може и да бжде никакво отпадане на помѣстна църква отъ вселенската, както и никакво възсѣединение съ нея въ този смисълъ, както ние разбираме това. Ако въ помѣстната църква сществува иерархия, която е ржкоположена по законенъ начинъ, то стига послѣдната да отстрани отъ своето учение всичко що е несъгласно съ вселенското наслѣдие и тя ео ipso ставя православно католическо общество и влиза въ общение съ другитѣ автокефални общества.

Но това учение на старокатолицитѣ, по думитѣ на прѣосвѣщения Сергия, е положително неправилно. Съ понятието църква, казва той, ние свързваме прѣдставление за нѣщо неземно, бжжествено и въ сщцото врѣме за нѣщо такова, що сществува тукъ на земята като нѣщо напълно опрѣдѣлено и пълно съ животъ явление и затова изискваще отъ насъ реално, земно отношение. Отъ тука и встѣпващитѣ въ тази църква ставатъ участници на нейния общъ животъ и всѣки отъ тѣхъ извършва своето спасение не въ отдѣлностъ отъ другитѣ, а съвмѣстно съ тѣхъ. Тожественостъ на едно общо дѣло обединява и земната и небесната църква, защото както на небето святитѣ се явяватъ ржководители и ходатаи за своитѣ земни братя, така и останалитѣ още членове на земята се молятъ за умрѣлитѣ, извършватъ въ тѣхно име за самитѣ тѣхъ дѣла на милосърдието, принасятъ за святитѣ благоларствена жертва въ таинството Евхаристия. Такъвъ нераздѣленъ животъ на небесната и земна църква не ни позволява да прѣдставяваме послѣдната нито за отвличена съвкупностъ отъ вѣрващи, нито раздѣлна на двѣ части. Нейната вселеностъ може всѣкога да бжде указана въ едната църковна организация, т. е. тя всѣкога въ всѣки отдѣленъ моментъ се организира отъ извѣстно число налични помѣстни църкви, макаръ, безъ съмнѣние, географически и да не е прикрѣпена ни къмъ единъ народъ или страна. Бидейки такова живо тѣло, тя не може да бжде раздѣляема; отъ нея могатъ само да отпадатъ отдѣлни членове, като се уклоняватъ въ пътя на заблудението; но тя всѣкога

си остава вселенска, каквито и да сж нейнитѣ граници.

Като се несъгласяваме съ старокатолицитѣ въ понятието за църквата, ние не можемъ да се съгласимъ съ тѣхъ, казва прѣосвещеннй Сергий и съ тѣхниятъ възгледъ за възсѣединението, което може да бжде само при едно условие — при физическо тѣхно обрѣщане и присѣдиняване къмъ всениската църква, като църковна организация, защото не е достатъчно само да възстановишъ въ себе си всичкитѣ сщществени части на вселенската църква, но необходимо е още да се приобщишъ къмъ този вътрѣшенъ духовенъ църковенъ животъ, началото на когото е положилъ Спасителя Христосъ¹⁾. Слѣдователно за съединяването на старокатолицитѣ съ православнитѣ, тѣмъ е необходимо да се утвърдятъ въ мисълта, че църквата не е прѣдметъ на научни изслѣдвания на основание на миналото, но чета е жива организация, която се прѣдставлява въ настоящее врѣме отъ Източната Православна църква и тогава при сществуването на сходството въ вѣроучението лесно ще бждатъ отстранени и другитѣ несщществени разлики, което ще приведе къмъ край отдавна наченатото дѣло.¹⁾

Подобно Епископа Сергия гледа на старокатолическото и на неговото възсѣединение съ насъ православитѣ и неговатъ съименикъ егуменъ Сергий.²⁾

Отъ рускитѣ богослови принадлежащи къмъ втората група донѣзадъ съчувствено се отнасятъ къмъ старокатолическото дѣло професоритѣ А. О. Гусевъ и В. Керенски — отъ Казанската Духовна Академия и Булаковъ — отъ Киевската Духовна Академия.

По мнѣнието на отдавна починалиятъ професоръ Гусевъ съединението съ старокатолицитѣ е възможно само въ случая ако старокатолицитѣ безусловно се откажатъ отъ своето „еретическо“ учение за изхождение то на Духа Св. и отъ Сина и за таинството Евхаристия и приематъ терминитѣ „отъ единго“ и „прѣсществование“, понеже тѣзи термини, казва професоръ Гусевъ, се съдържатъ въ символическитѣ книги на православната църква и иматъ догматически характеръ; а така сщцо, ако отхвърлятъ своето немалко еретическо учение за вселенската църква, признаятъ православната църква за такава и се обърнатъ къмъ нея, за да ги приеме за свои чада.³⁾

Професоръ В. Керенски, другаръ по катедра на покойния Гусевъ, се отнася съ дълбокъ интересъ къмъ старокатолическото дѣло. Той е билъ единъ отъ прѣдставителитѣ на православитѣ изтокъ на послѣднитѣ международни старокатолически конгреси. Отъ него сж написани не само отдѣлни отзиви за тѣзи конгреси, но на неговото перо принадлежи цѣло обстоятелствено изслѣдване за старокатолицитѣ и редъ полемически статии разсѣяни въ разнитѣ богословски журнали. По неговото мнѣние, отъ православно гледище, не може да се върази нищо противъ принципа положенъ отъ старокатолицитѣ въ основата на своята дѣятелностъ за съединението му съ православната църква. И въ продължение на 30 и повече години той е произвелъ цѣла реформа, както въ областта на своето вѣрожение и църковна организация, така и въ областта на своето богослуже-

1) Церковный Вѣстникъ 1902 г. № 45.

2) Церковный Вѣстникъ 1904 г. № № 10 и 11

3) Вѣра и Разумъ 1897 г. № 15; Православный Собесѣдникъ за 1903 и 1904 г.

ние и всѣждѣ, съ малки изключения, въ всичко свършено се е приближилъ къмъ православната църква, така че, оставайки вѣренъ на този принципъ, могло би да се надяваме на несъмнѣмъ успѣхъ, а именно, на сѣдиняването на църквитѣ. Но, за голѣмо съжаление старокатолицитѣ, въ послѣдно врѣме, вмѣсто да се приближатъ още повече къмъ православието, напротивъ се отдалечили отъ него. Така напримѣръ, старокатолицитѣ съ своето учение за вселенската църква и евхаристията, съ своето учение, пакъ въ послѣдно врѣме, за изповѣдта, почитанието на св. икони, мощи и призванието на святиитѣ и пр. се приближили по вече къмъ протестанството, отъ колкото къмъ православието, къмъ което по-рано, показанитѣ въпроси, сж стояли много близко.⁴⁾

Тѣй че старокатолицитѣ въ наше врѣме се стараятъ да възпроизведатъ сѣдинението на църквитѣ не вече на почвата на вѣроучението на вселенската църква, но на почвата на религиозното безразличие. На почвата на религиозното безразличие старокатоличеството е стъпило вече фактически въ пълно единение съ англиканството. Доказателство за това служи взаимното общение въ тинството Евхаристия, или тѣй нарѣчениятъ *intercommunion*, санкциониранъ, отъ страна на старокатолицитѣ съ постановление отъ осмия Бонски съборъ, а отъ страна на англиканитѣ отъ така наречената Ланбейска епископска конференция. Но все пакъ професоръ В. Керенски мисли, че старокатолицитѣ сж прибѣгнали къмъ такъвъ печаленъ компромисъ единствено по чисто вънкашни причини — вслѣдствие стѣсненото си положение. А за това той не прѣстава отъ да симпатизира на старокатолическото дѣло и не губи надежда въ възсѣдиняването на послѣднитѣ съ православната църква.

Булгаковъ, професоръ отъ Киевската Духовна Академия, въ своето обширно изслѣдване за богослужението на старокатолицитѣ печатано за пръвъ пжть въ „труды Киевской Духовной Академіи“ види до заключение, какво че вѣроучението на старокатолицитѣ много близко подхожда къмъ вѣроучението на православната църква.¹⁾ Но богослужението му, напротивъ по вече се приближава къмъ богослужението на протестантитѣ отколкото къмъ богослужението на православната църква.²⁾ Имайки прѣдвидъ всеобщото желание на старокатолическитѣ прѣдставители да встъпятъ въ общение съ православната църква, той рекомандува на прѣдставителитѣ на православната църква осторожность, защото старокатолицитѣ, по неговото мнѣние, гледатъ на това дѣло много легко. Тѣ, като гледатъ на православната църква отъ западно гледище, мислятъ, че съ нея може да се всъпи въ такова сжщо общение, въ каквото встъпва Римската църква съ униатитѣ на разнитѣ страни, т.е. като признаватъ нейното вѣроучение да не признаватъ нейнитѣ вънкашни форми. Когато православната църква, като пази вселенската истина, не може при приемането на нови членове въ своитѣ недра, да постъпва подобно на Римокатолическата църква защото такива полумѣрки, мисли той, нищо добро не заключаватъ въ себе си, а напротивъ служатъ источникъ за непоправимо зло; тѣ биха показали само, че православната църква счита за възможно да се спустне отъ този педесталъ, стояйки на ко-

гото, тя е „столпъ и утверждение истины“ (I Тим. III, 2)¹⁾ Ето защо, ако старокатолицитѣ сериозно желаятъ да се сѣдинятъ съ православната църква, казва Булгаковъ, то нека знаатъ, че тѣхното възсѣдинение не може да не стои въ зависимостъ отъ зближението имъ въ богослужебнитѣ форми, които форми служатъ за вънкашно изразяване на вътрѣшния духъ на тази или друга религиозна община. Степеньта на това сближение може да опрѣдѣли вселенски съборъ, който да състои отъ участници на православната църква и отъ старокатолици, които желаятъ да се сближатъ съ нея.²⁾

Точно това сжщо сжждение за старокатоличеството и въ сжщия Академически журналъ малко прѣди Булгакова е изказалъ и други единъ богословъ скритъ подъ буквитѣ А. В.³⁾

Всички тѣзи прѣдставители на руската Богословска наука, мнѣнията на които досега изложихме, се отнасятъ, както видѣхме, благосклонно къмъ старокатоличеството. Тѣзи богослови, както и много други още, сж дълбоко убѣдени, че сѣдинението на старокатолицитѣ съ православната църква е възможно и че то ще се осъществи, макаръ и въ далеко бѣдеще. Но има между рускитѣ Богослови, както и по рано казахме, и такива прѣдставители на Богословската мисль, които турятъ старокатоличеството на редъ съ протестанството и сж проникнати къмъ него съ непомалка вражда, отъ колкото къмъ протестанството.

Това сж протоиерейтъ Доброправовъ, А. Мальцевъ и Е. К. Смирновъ.

По мнѣнието на протоиерея Доброправова старокатолицитѣ като отхвърлили папството, съвсѣмъ не мислили да се възвръщатъ къмъ древното православие, а се постарали да създадатъ нова-либерална църква, която да отговаря, споредъ тѣхъ, на свърѣменнитѣ искания.¹⁾ Вѣроучението на тази нова църква съвсѣмъ се отличава отъ вѣроучението на православната църква, а щомъ това е така, — не може да става и дума за нѣкакво си общение между тѣхъ. Споредъ протоиерея Доброправова старокатоличеството най-близко полхожда къмъ английската епископална църква, съ която се и намира въ общение още отъ 1879 година.²⁾

Много по далечъ отъ протоиерея Доброправова въ своето сжждение за старокатоличеството отива протоиерей А. Мальцевъ, настоятелъ на Руската посолска църква въ Берлицъ. Старокатоличеството по Мальцева е нищо повече отъ протестанско реформаторство въ пова, но не и по-добра форма, понеже нему липсва откровенността и разумната послѣдователность на реформаторитѣ отъ 17-ия вѣкъ. Послѣднитѣ стоятъ даже по-близко отъ старокатолицитѣ къмъ православието до колкото тѣ не оти атъ до тамъ въ своето сжмѣние за божественността на Св. Писание. Старокатолицитѣ отъ ненависть къмъ папството отхвърлили почти всички догмати, които за православната и католическа църкви сж останали общи и послѣ отпадането на послѣдната отъ вселенската църква. Ето защо, за да може да стане възможно сѣдинението на старокатолицитѣ съ православ-

4) Вѣра и Разумъ 1897 г. № 22.

1) Вѣра и Разумъ 1897 г. № 22.

2) Труды Киевской Духовной Академіи 1898 . Кн. 2 стр. 286—287

1) Труды Киевской Духовной Академіи 1893 г. стр. 255—256.

2) Труды Киевской Духовной Академіи 1898 г. стр. 288—287.

3) Труды Киевской Духовной Академіи 1893 г. кн. 2 стр. 280—288.

1) Христианское Ученое 1890 г. м. Сентябрь и Октябрь.

2) *ibid.*

ната църква необходимо е да се измѣни въ своето вѣроучение или православната църква, или напротивъ — старо католичеството.³⁾

Къмъ протоиерея Мальцева, по рѣзкостта на своето сжждение, близко подхожда и протоиерей Е. К. Смирновъ. Той гледа на старокатоличеството като на една отъ многочисленитѣ секти на западъ. Между многото тѣзи секти и старокатоличеството, казва рѣчениятъ протоиерей, не сжествува никакво различие, освѣнъ може би въ това, че другитѣ секти прямолинейно се изказватъ, когато старокатолицитѣ нищо ясно не изказватъ и нищо не доизказватъ, като се стараятъ да се прикриятъ съ това, че ушъ тѣ стоятъ на почвата на древната вселенска църква и че сж възстановили въ свѣята Църква учението на нераздѣлната църква. И благодарение на тази своя прикритосъ, тѣ въ начало и успѣли да въведатъ въ заблуждение и много отъ православнитѣ богослови, като сж възбуждали въ тѣхъ надежда за възсѣдиняването на старокатоличеството съ православната църква. Но тази надежда сжществувала до като се открилъ истинскиятъ характеръ на старокатоличеството. Сега на всички е ясно, че старокатоличеството стои много далечъ отъ насъ православнитѣ и че съ него не е възможно никакво съединение. Защото съединение, отъ православно гледище, съ старокатолицитѣ, мисли Смирновъ, може да се състои само въ случая, ако старокатолицитѣ, признаятъ цѣлото вѣроучение на православната църква, таквотъ, каквото е, ако се съгласятъ да встѣпятъ съ нея въ общение въ таинството Евхаристия и ако признаятъ вселенския авторитетъ на православната църква. Но затова е необходимо християнско смирение и немалко себеприказание, а едното и другото отсъствуватъ въ старокатолицитѣ. Напротивъ, тѣ мислятъ, че само въ тѣхъ е истинското православие, тѣй като само тѣ стоятъ на почвата на древната християнска църква, а всички други по вече или по малко сж се отдалечили отъ нея. Отъ тука старокатоличеството, като гледа на себе си като на центъръ, който е длъженъ да обедини всички други християнски вѣроизповѣдания, ни прѣдпява, както и на всички други, извѣстни условия за възсѣдиняване съ него, като признаването на Утрехската декларация, за което като награда ни се обещава църковна автокефалностъ, въ смисълъ на развитие на особенъ мѣстенъ католицизмъ или православие, въ зависимостъ отъ особенитѣ мѣстни условия. Неце и дума, съ този възгледъ за възсѣдиняването на църквитѣ могатъ да се съгласятъ само англиканитѣ съ кои о старокатолицитѣ сж и встѣпили въ общение, но не и православнитѣ⁴⁾

Това сж сжществуващитѣ възгледи за старокатоличеството въ руската богословска литература.

Първото нѣщо, което се хвърля въ очитѣ на читателя при — запознаването му съ тѣхъ, съ малки изключения, е прѣдпазливостта и нерѣшителността на тѣхнитѣ автори. Но ясна е причината на това. Старокатоличеството, безъ да се гледа на това, че сжествува вече близо 35 години, неговата вжтрѣшно развитие както въ областта на вѣроучението, така и въ областта на богослужението, още не е завършено. Така

напримѣръ, никой въ половината на 80-тѣхъ години не е прѣдполагалъ, че между православната църква и старокатоличеството сжществува догматическо различие въ учението за таинството Евхаристия; а сега, както видѣхме, сжществува и по мнѣнието на нѣкои, даже много важно. До скоро никой така сжщо не е прѣдполагалъ, че сжществува нѣкакво различие и въ възгледитѣ за църквата, между това, въ наше врѣме, указватъ на такова различие, че, по мнѣнието на Прѣосвещения Сергия, единствено отъ неговото правилно разрѣшение зависи възсѣдиняването на старокатолицитѣ съ православната църква. Ето тази именно неопрѣдѣленостъ и незавършеностъ, която се заблѣзва въ вѣроучението на старокатолицитѣ застава православнитѣ богослови да бждатъ прѣдпазливи при излагането на свѣето сжждение за него.

И тѣй, болшинството отъ прѣдставителитѣ на руската богословска наука се отнасятъ къмъ старокатоличеството симпатично, други пъкъ напротивъ, се отнасятъ враждебно къмъ него. Главната причина на това, споредъ насъ, е, че не всички богослови черпятъ своитѣ свѣдения за старокатоличеството отъ едни и сжщи източници: едни именно, които съчувствуватъ на това движение, грядатъ своето сжждение за него на основание неговитѣ символически книги; други пъкъ богослови, като Мальцева, Смирнова и други, грядатъ своето сжждение за старокатоличеството на основание старокатолическитѣ вѣстници и календари, а даже и на основание свѣдения, черпени изъ английски и нѣмски вѣстници.

Нашата симпатия е на страната на прѣдставителитѣ на първото, прогресивното, течение, именно на страната на тѣзи богослови, които искатъ, щото съединението на старокатоличеството съ православната църква да се извърши на почвата на вѣроучението на древната нераздѣлна църква, на църквата отъ 7-тѣхъ вселенски събора. Защото западната църква не само сега, но и въ дълбоката древностъ, се е отличавала отъ православната църква съ своята вънкашна обрядова страна. При това, мислимъ ние, нѣма се нужда отъ никакво публично разкаяние или публично отричане отъ заблужденията на Римската църква и отъ нѣкакъвъ особеаъ приготвенъ, за това чинъ за възсѣдинението на старокатолицитѣ съ насъ православнитѣ; достатъчно е да се убѣдимъ въ тѣхното православие, въ това, че тѣ „православятъ Бога“ и ги признаемъ за равноправни членове на вселенската църква. Примѣри за подобни възсѣдинения имаме не малко въ историята на Християнската църква. Нима Римъ на Константинополскиятъ съборъ въ 879 год., като далъ въ лицето на папскитѣ легати доказателства за своето православие, не е билъ ео ipso признатъ за състоящъ въ общение съ православната църква? Нима Изтокъ и Западъ тогава не сж се възсѣдинили? Въ рѣчтѣта си на 8 ноемврий, съ която Фотий открилъ събора, той прямо заявилъ, че цѣльта на този съборъ състои въ ограждането на съюза съ Римската църква (въ възстановяването му) и съюза т. е. възсѣдинението се състояло. Взаимното убѣждение въ обоюдната православностъ на странитѣ било признато напълно достатъчно основание за възстановяването на църковното единство. Ами ако би на Ферраро-флорентинския съборъ Римъ се откажеше отъ Filioque, на що именно и настоявалъ Маркъ Ефески, нима единството между двѣ-

3) Вѣра и Церковь 1902 г. кн. V, стр. 69.

4) Церковныя Вѣдомости 1892 г. № № 36—39; Вѣра и Разумъ 1893 г. № 21 стр. 541.

ти църкви не щеше да бъде възстановено? Или представителитѣ на източната църква щѣха да поискатъ отъ Римъ, щото той да бъде подвъргнатъ на особевъ „чинъ“ приготвенъ, за случая? Ако тона е вѣрно относително цѣлия Западъ, сжщото трѣбва да бъде признато за вѣрно и относително неговитѣ части (старокатолицитѣ се явяватъ пълноправни прѣдставители и наслѣдници на Римъ отъ врѣмето на Иоанна VIII и Евгения IV). Ами и въ наше врѣме у насъ на Балкана и въ Австрия, а може би и другадѣ, не се ли случва да прѣминаватъ цѣли общини отъ католичество въ православие и обратно само чрѣвъ едно заявяване на заинтересуваната власт за това?

И ако православната църква намѣри за възможно, що о по такъвъ начинъ да стане възсѣдинението на старокатолицитѣ съ насъ — може да се твърди съ увѣреностъ, че то ще се осъществи въ недалеко бъдеще. Защото, който е прослѣдилъ безпристрастно полемиката между старокатолическитѣ и православнитѣ богослови за послѣднитѣ 10 години, не е можалъ да се не убѣди въ това, че полемиката относно въпроситѣ за Filioque и „прѣсжществленieto“ е почти изчерпана и то въ полза на старокатолицитѣ. А тѣхното учение за църквата, обявено отъ нѣкои православни богослови за „еретическо“ по мнѣнието на други видни православни догматиети е учение „чисто православно“, раздѣляно и изказвано отъ лица несъмнѣно православни, като отъ Филарета Московски, Платона Кіевски, Теофана Затворника, прѣподобнаго Серафима Саровски и много други.

При това възсѣдинението на старокатолицитѣ съ православния изтокъ, както бѣлѣжи единъ отъ високопоставенитѣ руски иерарси, би принесло грамадна полза прѣди всичко на православнитѣ църкви, а послѣ, не малка полза, макаръ и отъ политически характеръ, на цѣлото славянство.

И. М.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

І. Вътрѣшенъ отдѣлъ.

Слѣдната телеграма до епархийскитѣ началства е изпратилъ св. Синодъ по поводъ рождения день на Н. Ц. В. Българския Князь: Прѣдъ видъ че рождениятъ день на Н. Ц. В. Княза се пада тази година въ вторникъ отъ първата недѣля на Великитѣ пости, потребнитѣ за случая молебень ще се отслужи на 19 того, вмѣсто на 14. (№ 884 10/II т. г.)

Нова наредба по епархийскитѣ съвѣти и на мѣстничества. Една голѣма потребба въ нашия църковенъ животъ и администрация особено въ послѣдно врѣме се чувствуваше отъ по-образовани духовни сили. Прѣдъ видъ на тая належаща потребба, отъ една страна, и прѣдъ видъ че въ редоветѣ на енорийското духовенство има вече достатъчно свещеници съ по-солидно богословско образование — отъ друга, св. Синодъ въ засѣданието си отъ 13 декемврий (окръжно № 849 отъ 8 того) е рѣшилъ, щото за напредъ да се избиратъ за епархийски духовни съвѣтници и назначаватъ намѣстници само оние отъ свещеницитѣ, които съгласно чл. 49 отъ Екзарх. уставъ, сж свършили образованието си въ духовно или сръдне училище. По това отъ голѣма важность, рѣшение на св. Синодъ още ще се повърнемъ.

Съ друго рѣшение (окръжно № 850 т. г.), въ интереса на служебнитѣ обязанности, св. Синодъ е рѣшилъ, че за въ бъдеще едно и сжщо духовно лице не може едноврѣмено да бъде архиерейски намѣстникъ и членъ въ епархийски съвѣтъ. И поради това, ония отъ архиерейскитѣ намѣстници, които бждатъ избрани за епархийски съвѣтници, своеврѣменно ще трѣбва да заявяватъ, коя отъ двѣтъ тия длѣжности прѣдпочитатъ да поематъ.

Синодално окръжно, Подъ № 876 (отъ 10 того) св. Синодъ е издалъ до епархийскитѣ началства слѣдното окръжно:

Въ св. Синодъ пристигатъ свѣдѣния, че и подиръ синодалното окръжно отъ 22 януарий 1899 год. подъ № 97, нѣкои отъ епархийскитѣ началства и архиерейски намѣстничества продължавали да правятъ одрѣжки отъ добавчното възнаграждение на свещеницитѣ за разни прѣпоржчвани отъ св. Синодъ и отъ други лица вѣстници книги и списания въ полза на издателитѣ.

Като счита, че подобно едно дѣйствиe е несъвмѣстно съ обязаноститѣ на духовната власт, св. Синодъ намѣри за потребно да прикани още веднажъ епархийскитѣ началства да наредятъ, щото *освѣтъ* за синодалнитѣ издания, никакви други одрѣжки да не се правятъ въ митрополицитѣ и архиерейскитѣ намѣстничества отъ добавчното възнаграждение на свещеницитѣ за книги вѣстници и списания, макаръ тѣ да сж прѣпоржчани отъ св. Синодъ, като добри по съдържание. Оние отъ благоговѣйнитѣ свещеници, които пожелаятъ да получаватъ такива прѣпоржчани книги, вѣстници и списания, могатъ направо да се абониратъ и по сжщия редъ да издѣлжаватъ абонамента си. Строго се забранява въобще на митрополицитѣ и архиерейскитѣ намѣстничества да събиратъ какъвто и да било абонаментъ въ канцеларитѣ си за вѣстници, книги и списания. Овѣзи отъ тѣхъ, които не се съобразяватъ съ настоящето, ще се държатъ отговорни.

Епархийскитѣ началства ще распорѣдятъ да се даде най-широка гласность на настоящето между благоговѣйнитѣ свещеници и ще бдятъ за точното му изпълнение.

Изъ живота на Соф. правосл. братство. Миналата недѣля на 5 того, г-нъ Йл. Веновъ е изказалъ въ братствения салонъ една твърдѣ интересна и полезна сказка върху темата „Нашата настояща младежъ и нейното бъдеще“. Салонътъ, по обикновение, е билъ прѣпълненъ съ отбрано общество.

Въ полза на сжщото братство Министръ прѣдседателъ г-нъ Рачо Петровъ е подарилъ сумата 200 лева. Сжщо едно отъ най-веднитѣ и влиятелни лица въ София (и въобще въ България) се е притекло въ помощ на братството и отъ нѣколко мѣсеца нѣсамъ е поело върху си всички разности по салона, гдѣто братството редовно дава сказки си. На благороднитѣ тие податели Господъ ржката не ще оскуди, честь и слава имъ, и дано тѣхниятѣ примѣръ послужи за такъвъ и на всички оние, що радѣятъ за доброто на отечествената ни църква.

ИЗЛѢЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ

Бисери изъ чуждитѣ литератури.

Книгата съдържа разкази отъ най-знаменити прѣдставители на всички чужди литератури. Разказитѣ сж придружени съ портрети и биографии на авторитѣ. Цѣна 3 лева — Изящно подвързана — 3 60 лева.

Адресъ: Ст. Атанасовъ
ул. „Витошка“ 76 — София.